

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
18 Iuliu st. v.
30 Iuliu st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 29.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Elmira.

— Roman original. —

(Urmare.)

Dar odată întâmplarea noroci pe Tasilo. El se preumblă singur cu Signora în grădina ce încungiuură locuința ei.

Ei ședură pe o bancă, în dosul acesteia o statuă albă ascundea pe Stîrcea cufundat în o cetire interesantă.

Tasilo în dorul seu ar fi cădūt de o miă de ori lă picioarele Signorei, decă ea nu-l opriă cu desgust.

— La teatru iubesc așa ceva, în realitate me scârbeșce, — dișe ea cercând cu ochii pe Elmira ce totdeuna se află în apropierea ei.

Ghicindu-i el intențiunea, o rogă ca numai acuma să-l cruce de odișoa conversătore...

— Odișoa, și pentru ce?

— Pentru că e nedemnă de a fi lângă dta!

— Me simțiam obosită și conversătorea acēsta m'a înveselit.

— Ești nobilă ca totdeuna! — esclamă el sărutând măneca vestmētului ei. Dar devoțiune sufletescă nu găsești la o ființă, în care s'a impedecat ori-cine.

— Signor Petrarski! — strigă asprită, — nime nu a cutezat...

— Pardon! nu la dta. O cunosc din vremea trecută de mult, — respunse el cu suris frivol.

— Atunci să-mi spui tot! — demândă glasul ei.

Ceea ce a povestit el, nu a stricat voia Signorei, dar a iritat în mare grad pe Stîrcea. Nu se mișcă din fatala poziție, își propuse însă a cercă adevărul. De eră pré nobil pentru a invidiă fericirea lui Tasilo, el boldiă obrăznicia cu care acela călcă onōrea conversătorei.

El își propuse a restitui onōrea fetei, se informă dara despre iraiul Elmirei, atunci merse la Tasilo care susținū cu aroganță, că va deslarvă conversătorea, ca pe una ce vēslise prin oceanul tuturor patimilor. Nici că se miră cum de găsi în dl Stîrcea un apērător atât de harnic...

Asta insultă fu pentru rivalul seu mai mult decăt un ciomag.

— De nu ești și laș precum ești un infam desonorător, vei și să me allii mănē în „cotul luncei“ pentru a schimbă niște glōnțe, — dișe Stîrcea cu demnitate.

La timpul fiesat duelanții și secundanții se presințară la locul indicat.

Salutările fuseră scurte, se mesură apoi distanța,

iēr unul din domni încercă pentru ultima dată a-i împăcă. Îndeșert. Adversarii se postară la locul lor.

Când unul din secundanți dete signalul, se zări o trășură care se apropiă iute. Signora fēlfăiă o mărămă în semn de așteptare.

Viola sări din trășură ajutând dnei Petrarski a scobori. Nenorocita mamă cădū la peptul fiului ei. Ceialalți se retraseră, căci după aceste, duelul nu se putea ține.

Un pătrar de cēs trecū și Tasilo ținea încă pe mama sa, în a cărei șoptiri se amestecau suspine durerose. Ea nu știu de duel, până ce nu intră în dormitorul fiului și află acolo adiol lui. În cumplita secundă gândi, că vr'un act de jaluzie eră motivul; deci alergă la Signora după desluciri.

Signora refuză ori ce amestecare pripită, când intră enșuș Petrarski, strigând în un resflu, că e o aventurieră, un demon seducător ce-i inebunise fiul spre a-și căștigă o poziție și un nume mare!

Ca tigrōica rănită, Viola s'ar fi aruncat să-l ucidă, așa eră de iritată. Tremurând, abiă se reținū, făcēndu-le sēmna o urmă în ochilie pe a cărei pārete alb eră o cadră acoperită de crep negru. Cu māni reci trase vēlul, în golul lui remase icōna unei femei nespūs de frumōse.

Petrarski repăsi cu spaimă de mōrte.

— O cunoști dle Arski ori Petrarski? — strigă Viola cu glas din mormēt. Știi dară cine sânt? Nici satan, nici seducătore, ci fēta acestei nenorocite, căreia jurasem să o resbun!

— Mārghiōra! — răcni el, ca eșind din minți, iēr Signora arētându-i ușa, grābi a scāpă pe nenorocitul fiu al unei mai nenorocite soții.

Stîrcea aruncă arma, iēr Tasilo șguduit în temelia fluturosului seu temperament, i fāgādui o satisfacție drēptă.

Ajuns cu mama sa acasă, ordonă a se pune tōte la cale pentru o călētorie mai lungă.

— Și asta? — se întrebă Petrarski din etagiul de sus, vēdēnd cu ce grābire se eșecută ordinele.

— Mōrții își resbună cumplit! — răcni el, apucând un revolver, pe care-l descārcă 'n capul seu. El pieă pe padiment și muri.

Mama și fiul se priviră incremeniți, apoi nenorocita femeie leșină cădēnd mai tot așa mōrtă, ca soțul ce își curmă viēta prin o sinucidere.

IV.

Sensațiunea produsă se scurse așa de repede. într'un mod așa de tăinuit, încăt Elmira le ghici mai mult din fisioniile Signorei și-a lui Stîrcea.

Multă vreme se muștră ea, că de ce nu abdice postul, când Signora se aruncă în vârtejul social?

Signora nu-i tulbură amara tăcere, dar ne mai primind cărdul adoratorilor, își puse stafagiul de pictură, trăgând pe alta pânză conturile unui tablou alegoric. Apoi ordonă să i se aducă „Vultur” înșelat. Peste câteva minute porni.

Pe urma ei se luă Stîrcea, aflându-o cum siliă animalul a sări largele șanțuri săpate de ostașii ce manevrau în fie-care an pe acele hotare.

— Pe lege! — i dîse el, — dta ești cea mai curgîtoasă creatură ce am cunoscut!

— Me închin fălôsă! Mâne am să fac o bravură și mai mare! O-să fie superb!

Stîrcea se spăria:

— Făgăduiește-mi, că în nebuna săritură vei gândi, că te-am admoniat!

— Bine, — răspuse ea surîdînd.

În demineța următoare ea își realisă planul. Dar vai! animalul poticnindu-se asvêrli călăreța mai mulți stângeni peste petriile imprășciate.

În căderea sa ea auzi un strigăt de cătră păduriță. Era Stîrcea.

O găsi cu ochii deschiși, dar incapabilă d'a se mișca. Până la coliba cea mai de aproape o duse el în brațe, trimițînd îndată după medicul băilor.

Viola surise vîdînd medicul, căci nu o durea nimic. O țepenire în spinare, și o oboselă eră tot ce simțea.

Medicul însă măcăi trist, căci starea ei i însuflă jale. I recomandă linișce, și ori cum stărui să rămână pe loc, ea se ceru acasă.

Stîrcea o ținu pe genunchi, veghiînd ca de un copil. Cu totă scuturătura trăsorei, ea adormi, deșteptându-se numai în cabinetul ei.

— Cum ți-i? — întrebă Elmira și Stîrcea.

— Sînt obosită... obosită, — răspuse adormind de nou.

Cătră amedei își deschise ochii indoioși. Nu se putu scula. Prindînd mâna Elmirei, chemă și pe Stîrcea mai aproape.

— Am să ve fac o spovedire, — începî ea, — ca să me judecați atunci când nu voi mai fi aici...

— Nu vorbi așa oh! nu vorbi așa, — strigă Stîrcea ingenunchiat pe tapetul unde se lăsase una din bogatele ei chici.

— Lasă, amicul meu! E lungă viața mea, și multe-s suferințele ce am pățit. — dîse ea proptindu-se de perinele dela spate, apoi începî astfel:

„Până la cruda vîrstă, unde strebate memoria mea, locuiam în o casă foarte împodobită și cu mulți servitori. Aveam o mamă bună. Ori când me găsiă, își puneă sărutările pe ochii și buzele mele, și nici odată nu adormiam, până ce nu rostiam după ea o rogăciune. Din când în când veniă cu un bărbat frumos ca ea, invêțîndu-me a-l iubi, căci imi este tată. Nu știu de ce, dar totdeuna mi se stringea inima, și plîngeam la vederea lui.

„Dela o vreme el nu se mai arêta. Dar ea veniă mai adese și totdeuna plîngea stringîndu-me la sine.

„Prê crudă de a-i înțelege durerea, aveam instinctul, că sumețul bărbat este vina superării sale. O întrebai despre el, dar în loc de răspuns, ea me sărută cu șirîbie de lacrimi. Asta se repetase de atâtea ori, încât prinsei ură contra lui și nu me mai înduplecară a-l numi „tată”.

„Eram cam de cinci ani, când în tăcerea nopții me deșteptară din somn. Mama eră lângă patul meu, grăbită a me îmbrăca. Me inspăimîntai de albeța obrazilor ei; ea însă me linișci, că plecăm la alte locuri, cu omeni mai buni.

„Eșind pe o ușe din dos, ne așteptă o trăsură acoperită. Bieta mamă me sui, și urmându-mi, trase perdelele, încât se făcu întuneric de tot.

„Cum am călătorit și unde, nu mai știu. Mi-a rămas însă în minte, că dîle întregi am călătorit, oprind apoi la marginea sgomotôsă a unui oraș; o cabrioletă ne conduse la un oțel postat după o păduriță de mirți și odeandrii.

„Vre-o doi ani am trăit retrase, mama plîngea mult, și me instruă în cetit și scris. De o întrebam de cauza durerii, me luă la pept, cu mu ta sa, des- perare.

„Cu încetul băgai de sêma, că ea nu mai pörtă petrii sciliciose la grumaz, ier unele din mobile începură a peri. Atunci pricepui, că ni se schimbă sörtea, după cum schimbaram și noi luminosa locuință, cu alta mai mică și seracă. Mânile mamei ce reversau odinioră raze din giuvaerele lor, acum prinseră a lucra; eu ênsa-mi umblam la școlă cu niște fetițe desculțe ce vorbiau o limbă străină, limba lui Dante, pe care o 'nvêtai și eu curênd.

„De aci 'ncolo invêtai a cunoșce lipsele, munca mamei abiă acoperiă neajunsurile mai mari. Lucră cu săptămânile pentru niște monede merunte; lucră adese flămîndă. Așa implinii eu al đecelea an, când mama începî a ieși dimineța, și se reîntorcea sêra cu parale. Nu șciam cărările ei, o găsiam însă abătută, tușind și încă frumôsă în palorea feței, și cu pêrul negru pus ca o corônă. Nu înțelegeam neastêmpêrul cu care me rugă să rămîn în chilie, și să nu vorbesc cu nime în cerșu ei. Se superă foarte spunêndu-i, că un domn cerșu să deschid ferêsta ca să audă mai bine cîntarea mea. Îș recăpêtă linișcea numai după ce veni bêtânul, oferindu-se a me instruă în cîntare.

— Nu pot plăti! — răspuse ea rușinându-se de serăcie.

„Domnul surise ca un părinte, invoindu-se a me invêtă și gratuit, numai ca să nu se pördă un talent ce descoperi în mine.

„Începui a studiă, cîntam școlă; buna mamă plîngea intreruptă de tusă. Deveni mare, afară de cîntul aveam inclinare și pentru pictură. În asta me îndreptă ea și eram răpită când sub degetele ei strêvedii inflo- riău cele mai admirabile regiuni.

„Angagiată la un teatru mai mic, porni a cîștigă și eu, când ea se bolnăvi vesteđind cu încetul. Îngrozită reveniam acasă găsindu-o tot mai slabă și tot mai topită. O auzii odată vâietându-se bêtânului meu invêțator, că nu ar muri greu, știindu-me sub scutul unui prieten adevêrat. El o linișci asigurându-o de părintesca lui iubire, ier ea i multămi călduros. Mai multe dîle după asta se ocupă scriind, apoi, devenind mai sfêrșită, chiar la al 15-le an al meu imi dase un pachet cerênd să jor că voi urmă în tôte povețele ei.

„Încată de plâns, făcui, și tot atunci cu mânile pe capul meu își închise ochii și muri!

„Trecênd eu la bêtânul protector, acela me învrednici prin lege de numele seu nobil. Studiând și pörtându-i mica economie, cetii tristețele remășițe ale mamei. Istoria i-a fost ca a multora, începînd cu amor și sfêrșind cu amăgire.

„Ca fêta mai mare a unui boer din Moldova, dînsa eră făgăduită vêrului ei, om bun dar de fire mîrginită. După multe întêlbiri cu niște străini fruntași, ea făcu cunoșcința baronului Arski, despre care se susțineă că poșede moșii întinse în Austria.

„Tiner ca și ea, plin de ideale suriđende, prinseră iubire unul de altul, și știind că nu vor primi învoirea boerului, Arski propuse a trece în altă țera și a se cunună. După multe șovăiri ale ei, învinse amo-

rul. Travestiți trecură granița, în sătuțul dintâi un preot cărunt binecuvântă legătura lor.

„Nu se opriră la moșiile lui, ci la Paris unde dărnicia tinărului baron deschise un rai soției sale. Frumseța ei fu fenomenală, și mulți invidiau pe Arski pentru adorarea cu care îl urmă ea ori unde.

„Doi ani după nașterea mea a fost fericirea ei netulburată... dar de atunci soțul începuse să absenteze din cauza unor călătorii tainute, din cari se întorcea rece și posomorit.

„După o absență de mai multe luni, ea îl așteptă ieră cu dor și suflet deschis. El reveni, dar nu singur, ci cu un străin pe care îl presintă ca banchierul X. Și tot cu el veni de aci încolo, de și ea îl rogase a nu mai face acesta.

„Când veni el odată singur, rămânând mai mult și petrecând ca în vremurile antăului amor. Ea cu raiul în pept i aduse fetița, el cu spatele întors i dădu să înțelegă, că finanțele lui nu mai suportă podobește lucușoase cu cari se obicinuisse ea.

„Oh! ea le-ar fi aruncat de mult. Ce-i trebuiau, când sorele vieții sale eră departe? Lucră bucuroș pentru pânea zilnică, numai să fie tot lângă el.

„Ierăș rise el, și ierăș se posomori. Apoi lăudând grațiile ei, i spuse, că inebuni cu totul pe banchierul X. Ea întrerupse uritul discurs; el deveni mai lăudăros și mai nerușinat. Ea se clătina pe loc, el cu cinism perfect i spuse, că asta revedere e ultima, căci atât ea, cât și casa trecură în proprietatea bancariului.

„Ea i cădu la picioare, conjurându-l a nu glumi așa crud, torturându-și așa de cumplit soția, mama fetiței sale...

„— Soție? — întrebă el, — cine ne-a cununat? Servitorul meu. Îmi vei iertă acesta comedie. Eră unicul mijloc de a-ți calmă scrupuloșele bocituri...

„În acea noște mama părăsi dimpreună cu mine țera în care i se sdrobi inima. În Neapolea opri cu mórtea în pept. Suferința sufletescă și amarul serăciei o omoriau, de nu eră mai înrădăcinată... ea mă-mescă.

„Cu frumseța ei plastică stătú sculptorilor ca model, până se apropiă mórtea și me încredú bătrânului invetător.

„Când cetii hárțurile ei, aveam ore-care renume; bărbați de frunte nu se sfiau a me adoră. Atunci trăs-nită de tristețe pătânii ale mamei, prinsei ură asupra tuturor bărbaților, prefăcându-me în aceea ce sânt.

„Me slăviau ca pe un ânger din ceriu, eu ca demon i torturam. O jertfă îmi eră fieșce-care din ei, spre a resbună pe nenorocita mea mamă. Am sfărîmat credințe, batjocuriam altare, până după aceea seră a lui Rossini, când primii cartea cu numele: Stírcea.

„Întrebai atunci de patria dtale, de Moldova unde zăcuse légânul mamei. În culmea triumfului abđisei teatrului, ca să ocolesc cu un prieten lumea, spre a găsi ticăloșul om ce seduse atât de mișeșce o ființă nevinovată.

„Din întemplantare aflai între cunoșcutii Elmirei portretul lui Tasilo, ce sēmēnă de minune cu acel ce-mi lăsase mama în hárțurile ei.

„— Ce a urmat șciți, pseudonimul Arski și proprietarul Petrarski sânt o ființă cu ticăloșul înșelător! — încheiă Signora cu oboselă.

„Elmira îș șterse lacrimile, ier Stírcea se înclină întrebând: „Ți-i mai bine?“

„Pacienta tăcu, dar apoi i luă mâna șoptind: Iertă!

„— Violă! — rosti el strebătut, — nu tu, ci eu trebuie se cer iertare; te-am judecat de multe ori nedrept.

— Să ne desamăgim prietenul meu, — dise ea cu resignare. Ai meritat iubire, dar sórtea acelei mame iubite mi-a înădușit ori ce alt simțiment, afară de resbunarea. Scriptura spune: „Resbunarea e a Domnului“ și pentru acesta călcare chiemându-me vecia, asupra ta și-a Elmirei întore privirea-mi durerósă, ca cel din urmă adio!

— Oh! scumpa mea martiră! — esclamă Stírcea sărutându-i mânilor albe și așternând cu dragoste mândrul cap pe peptul seu.

„Cu ochii spre el, ier cu stânga ținend pe Elmira, fața i înrumeni, pleópele se slobođiră încet, și Viola de St. Louis adormi blandă și împăcată.

„Mórtea veni în o clipă fericită, după cum dorise ea!

V.

De trei ori trecuse véra peste simplul monument ce se boltiá asupra remășițelor artistei, și nevesteđit tráiá suvenirul ei în sufletul Elmirei. Lăcrimă ori când zăriá admirabilul portret al Violei, ce-l comandase Stírcea la un pictor vestit.

Vila din movila parcului își păstră caracterul idilic și acum după ce trecú cu tóte ale sale în moștenirea Elmirei. În salonul de cură și pe aleele umbróse gemea mulțimea óspeților. Dintre ei unii erau culoșcuți, de exemplu Marta ce véjáiá în rară eleganță.

„Elmira o încungiurá cu voia, pentru a nu deșteptá durerea ce-i sápassa atacând ce avea mai prețios, onórea.

Gustul Elmirei se distrágea cu damele ce an pe an se încvartirau sub acoperișul ei. Erău mame ce nu cercetău báile din lucș, ci pentru a-ș restaurá sănétatea lor séu a copílor pátimași.

„Și iubiții ei o îmbucurau adese, prezența lor formá cea mai veselă sərbátore pentru ea. Iancu îș terminase studiarea, ier Lia ca nevistica unui invetător harnic alergá după mica-i copiliță ce se jocá de ascunsul, cu „tata moș“.

„Neperitor tesaur de simțimente îș aduse Elmira din calea pulberósă a vieții, mai neperitóre fu amintirea lui!

„Câte nu trecură de atunci, câte nu se schimbără cu bine și réu, cu veselii și superări de mórte? Pêrul castan se mestecá cu fire arginție; anii o înșirau în urgisita companie a fetelor bétrane, ce în noptea de Sânt-Vásiu au să frece turnul bisericelor părăsice.

„Însé chipul ei nu eră sbércit, ci de o limpede serioșitate. Senină frunzăriá diuariul, și sprintenă se sculá când lătratul lui Hector anunciá pe câte un străin.

„Cu puține díle înainte arse antául otel, silind óspeții a-ș căutá adăpost care în cotro. Și la Elmira veni unul desperat și rogător.

„Numai o chilie eră gólă, și acolo introduse el o damă al cărei exterior se ascundea în întunericul șerei.

„El nu remase cu ea, de și páreau legați prin iubire ori înrudire. Ea tráiá pentru sine, și curiositatea Elmirei nu o conturbá, de și nu-i párea necunoscută figura ce se preumblá la brațul străinului numai când alții gustau odihnă.

„Séptemáni trecură când vântul aduse cuveta unei epistole, măi adresa: „Dnei Marta Dărăvescu“.

„Elmira o redicá, neșciind cum veni petecul scris în grădină. De atunci însé îș încordá atențiunea spre noua ei închiriată.

„Ochii o convinseră, că e Marta, acea Marta care prin fléc o pētá așa réu. Eră asta o întemplantare, ori numai capriçiuil ursitei? Ce fácea Marta, și cine eră bérbatul cu ea? Sē schimbáse ea, înfru atât, cât uitând virtutea, porni în calea rátecrii?

Se frământă mult, cu maliția ce o apropiă a iubibilă de căderea dușmanei. Atunci cu triumful în față vedu pe acel străin intrând la Marta, și înmediat după el veni Dărăvescu ca turbat.

— Unde-i? — strigă el servitorei din curte.

— Cine? — se înholbă ea întrebându-l.

Nenorocitul eră așa de desarangiat, glasul atât de aur, încât nu înșelă pe Elmira, că se pregătise de o scenă cum ar fi dorit din inimă ticălosei femei.

Uitând că resbunarea nu e a omului, cu ură deslanțată sări prin alt ambit în chilia Martei, spunând ca spiritul iadului că: „Soțul ei o caută“!

Marta vedând schinteitorul triumf, fulgerată de asta veste, se zăpăci ca cel vinovat.

În apropierea pericolului cădu pe divan, ier Elmira deschidând o alta use, împinse fatalul străin în alta chilie, având abia atâta timp spre a trage cheia la sine.

Ca bălaurul jaluzei întră Dărăvescu, gata a omori fără sentință.

Dar cum se rușină găsind nevêsta nu lângă un înșelător, ci lângă o prietenă, pe care o asupriră așa de nedrept? Căit că dase credemnt unor denunciari mersave, se rogă a-i ieră pecătosa suspiciune.

— Călcătorii de onore iș primesc tot de una resplata, — duse Marta cu privirea în jos, — se mulțămim însê Elmirei, că ne-a scăpat de râteciri care puteau sê urmeze!

Elmira pricepu indoitul înțeles și declinand ori ce îndatorire se retrase.

Cine eră acum mai al disprețului: dama cea elegantă, ori fêta pe care se aruncase umbre dubioșe?

Oh! Elmira se simția așa de indestulită, că învinse dorul resbunării, fiind alêsă de sorte a resplăti reul, cu bine!

Fălôsă ca la severșirea unei fapte nobile iș duse: „Viêta pe lângă totă goletatea sa, are și momente frumoșe. Un ast-fel de moment precumpeneșce tôte, apoi fie restul vieții așa de doios ca și trecutul.“

Pentru întrêga lume nu putea sta între pârêți, cu gândurile și emoțiunile ce-o prêpădiră. Eși între ceriu și pământ, întovărășită de fidelul Hector.

Nu vedu norii, nu vântul încruciașat prin frunțetul înroșit al pădurei.

Eră adâncită, și nu observă până unde ajunse și că cănele o pârâsi. Se uită în giur, chemându-l de repețite ori. Voi a se întorçe, când i respunse un urlat după aceea sări și Hector, privindu-o ca și când i-ar spune ceva. Ea se aplecă neteșindu-l, și arêtându-i poteca spre casă. Intelegința lui pricepu porunca, dar urlând ierăș alergă spre o tufă îndepărtată.

Elmira șe scutură. Sinuciderile iș căutau asemenea retrageri. Totuș cunoscând têrêmul, iș inspiră curagiu plecând călêuzată de Hector.

Nimic estraordinar nu se ivi, ierba ca un covor eră necălcată, ier alunișul nici că se mișcă.

Atunci trăgând cu urechia în drepta și stânga, un gemet slab strêbătù la ea. Tresări fără voie, ier cănele începù a schiouă pe lângă tufă. Se apropiă și ea cu câte un paș și cu-o frică nu de tot neintemeiată împinse crengile și găsi un băiățel înțepenit dar cu spume la gură și abia câte odată resuflând.

Ori cum ar fi vrut sê-i ajute, nu putea din lipsa mijlôcelor. Si totuș trebuia ajutor grabnic. Il luă în brațe și cu asta povară eși la drum.

Intâia ingrigire fu a-i picură puțin vin pe buze, al deslegă din tricotel acrobatic ce atêrnau în fâșii, și a-l pune în așternut. Până la sosirea doctorului, ea privi fața lui slabă, și pleopele invênățite. Un fir de pozoman i atêrnă după grumaz la un medailon din acele forme uitate, ce se mostenesc din neam în neam. Făr a caută

de conține ceva, il puse pe mêsă, aușind și pasul bêtrânului medic.

Acela fu suprins preste mesură prin asta găsire ciudată. I cercă pulsul, ascultă respirarea rară, și-i frecă membrele înțepenite.

O slabă colôre se ivi, un suspin lung, apoi sorbind vinul cald cădu ca în letargie.

— Semn bun! — duse doctorul, — aibi însê grige, friguri rele vor urmă. Se pôte că móre, se pôte sê și scape...

Așa a și fost. Âncă în acea nôpte, după o căldură cumplită, veni delirul. Aiuria de tatăl seu, strigă mamei că nu merge cu ea, și ier gema de fôme... de chinurile funiei...

Neînțelesele buiguri nu aveau șir, pe Elmira însê prinseră a o interesă, erau rostite în o limbă curată și alêsă. Aușise de nenorociri familiare, de copii furați, acesta âncă putea fi un astfel de amărit. Aducându-și aminte de medailon, il luă pripit, dar ori cât suci abia deschise o parte cu o șuviță de pêr negru, la cealaltă nu nimeri mecanismul. Încordată de curiositate începù a-l apêsă din tôte părțile, când sări o pênă desfăcând cadra unei iconi, ce o uimi de môrte.

— Ddeule! — murmură ea, — e nălucă ori în adevêr e Severin, idolul juniei mele? Dar de eră icona lui, cum ajunse la acest copil, remas a unei trupe de comedianți? Unde eră el, și unde soția lui?

O cetă i se puse ca un nor. Lângă patul băiêtelului cuprins de friguri, cercă esplicarea enigmei. Unele trăsuri corespundeau cu ale lui Severin; fruntea avea tot acea boltire nobilă, și ochii espresia visionară.

Nu eră altcum, pécatele părinților se espiau prin copil!

Oh! de ar fi putut tăcuta nôpte spune, ce gânduri a avut Elmira, cum i recoriă buzele aprinse, și cum se rogă lui Ddeu sê dâruiască viêta acestui copil?!

Cum tremură figura ei întrêgă când în alucinările selbatice strigă pe tatăl seu, apoi ștergându-i sudorea iș punea brațul după grumașul ei, șoptind: „tată, tată! de ce m'ai lăsat?“

Plângea lângă el, și se rogă sfinților sê-l scape.

Dar au trecut șese sêptemâni până se potoli delirul, lăsând urmele unei slăbețe scheletice.

În totă durata bôlei, Elmira nu se îndurà a-l pârâsi nici pe o clipă. Corespondințe și lucruri stâteau începute, dar neisprăvite. Atunci doctorul i aduse un jurnal din capitală, în care un părinte iș căută fiul, descriindu-l așa, cât se potrivea de minune cu micul lor pacient.

Elmira nu rogă indeșert a încunoșciință pe nenorocitul tată, doctorul eră adevêrat prieten al omenimei pătimașe, și pățit din destul spre a ghici că de acest copil se legă o istorie întrêgă.

La opt zile încheiate opri o trăsură inaintea lo-cuinței.

— E tata! — iubilă fetița Liei, alergând spre Elmira ce eși în ambit.

— Nu e drăguță! — respunse ea, când un bărbat plecat se presintă ca nenorocitul părinte ce-ș caută fiul.

Îndată il conduse lângă patul copilului dormind, ce nu șcicia, că tatăl seu picat în genunchi plânge rarele lacrimi de bărbat. Numai târșiu iș aduse aminte, că âncă nu rostise nici o vorbă nobilei femei, ce ingrigise tesaurul seu.

Ca ameiș se clătina inaintea ei, exclamând:

— Elmira, dnă! în casa dtale ne aduce sorte a ierăș la olaltă? Mi-ai scăpat mai mult decât viêta, cum sê-ț mulțămesc?!

M a r i ó r a.

— Viეტă pentru viետă! — ցise ea provocându-se la acea catastrofă, când el o scöse din furia cailor.

El i sărută mâna cu adâncă reverință, și s'ar fi ușorat povestindu-i câte a pățit de atunci. Dar ea fără afect îl întrebă de vré să vegheze lângă fiul seu, astfel se indepartă ea.

Linișcea ei atinse sdrobotura mai grea a peptului seu. Sub convulsiunea unui oft șopti: „Adio dna mea! merg lângă el!”

Tăcerea nopții se aședă cu aripi de plumb. Nici câinii nu lătrau, nici buhele din turnul bisericii nu țipau.

Severin frânt se răzima de scaun, urmărind fieșcare tresărire a băietelului adormit. În chilia vecină petrecea Elmira la ameruntele juniei, la fericiri, amăgiri și resignări.

Ca și atunci, iș îngropă fața în perina tapiseriei, ca și atunci știu că acel amor nu s'a stins, nici nu a murit de multe necasuri ce-a prestat!

Numai o ușe i despărția, de avea mai multă inimă decât mîinte, l'ar fi iertat, dar așa tremurând iș ցise: „Odată am căutat fericirea, mărgininu-mi esis-tința pe amorea cătră el. Mi-a călcat inima, mi-a rui-nat credința și-a — fugit. Ne-am mai întēlnit, nu mi-a făgăduit mult, dar nici pe acele nu le-a împlinit. Acum are alte datorințe asupra-ș, voi tăcé chiar sé mi se frângă inima!”

* * *

Așa trecu mai multă vreme. Emil, numele băia-tului, eră scăpat prin tratarea de care îl împărtășiră, ier tatăl seu îmbucurat de present uitase nenorocirile, dar se temea de viitor.

Cum se sfērșesc tôte ce au început, așa se în-cheiau și aste obicinuințe a vedé pe Elmira prin cuiță și curte, cu fetița în brațe ori lângă băietul seu. Cât de părăsit eră sé fie după plecarea când nu va mai auđi graiul ei, și ritmicu-i paș ce resonă ca o armonie pentru el?

Pentru antăia oră avu Emil iertare d'a petrece în aerul tōmnei. Doctorul eră cu el, ier fetița fugia după niște fluturi pistruiți. În grădină tăia Elmira rodul unor curpeni de viie, Severin i admiră grația mersului, ce îl răpise de atâtea ori în flōrea tinereței ei.

— Dta aici, și așa isolat? — întrebă ea obser-vându-l.

— Visam dnă! și altcum sūnt datat cu singure-tatea, viéta întregă mai că mi-a fost așa, — respunse c'un amestec de amar și doioșie.

Ea îl privi ghicind, că chinuri grele i se sălăș-luiră în suflet.

— Și dta nu-ai pe nime sé-ți porțe grige, pe nime care sé te înveselésă? — întrebă ea după o paușă.

— O femeie bētrână imi duce economia, și Emil redat de ceriu imi va fi tōtă bucuria, — respunse cu sinceritate deplină.

— Locuiesci și acum în Z.?

— Da! și eram îndestulit, până nu erupseră nenorocirile. Acum fireșce! inclin spre misantropie.

— Odiniōră nu aveai asemenea dispozițiuni.

— Adevērat! dar un abis s'a săpat între odiniōră și acum. Astăzi me feresc de familii și de societăți, de când me părăsi soția...

Se întēplase dară nenorocirea! Ea ce îl luă din specula poziției sale cinstite, i respătise cu rușine?

— Dar cred că dta ai fost cruțată de colțul re-lelor, — îngână el doios. Ce fac părinții dtale, și ceial-ti cunoscuți? Vai! cum trec tôte, cum se strefōrmă tôte! Numai dta dnă ai remas cruțată de timp!

— Cruțată când ierna imi zace pe cap? Dar ce me numești tot dnă? — întrebă cu fetescă sfiire.

El iș innălță figura, nesigur de auđise bine ori ba?

— Ne-ai uitat așa desēvērșit, dle Severin, incăt nu te-a mai interesat sōrtea nōstră? — impută ea in-tristată.

Oh! cu ce nădușelă bēlbătă el:

— Dna Dărăvescu mi-a spus, că te-ai măritat.

(Finea va urmă.)

Emilia Lungu.

E u g e n i a.

Ochi mai dulci, mai plini de farmec nu pot străluci în ce-ruri,

Inimă mai iubitōre în a lumii largi misteruri,
Glas mai blând și mai poetic, un suris mai grațios,
Un pēr — plete lungi — mai negru decât negrul abănos,
N'am vēđut, nu vēđ și pōte nu voi mai vedé pe lume!
Suflet āngeresc sub trupul genualului teu nume
N'a purtat nici o ființă pe pământul gol, pustiu
De așa minuni divine cu graiu dulce și ochiu viu!...
Mlădiōsă ca silfida și ca đina din poveste,
Pe pământ, inimei mele duci a fericirii veste,
Auđind cerésca-ți vōce pretotindeni și ori când
Cu a āngerilor harpe pintre stele resonând!...
Din a tale priviri blānde, langurōse și senine
Nasc oftările duiōse séu zimbirile divine,
A minutilor trecute depărtat de chipul teu,
Singur, și când numai țfe me 'nchin ca lui Dumnezeu!
O zefir primăvēratic sbori cu gându-mi, mergi în pripă,
Smulge inima-mi, o pōrtă pe-a ta falnică aripă,
Pān' ce vei vedé pe draga-mi, gingaș puioșor ceresc,
Și-i dă inima mea tōtă, tot, ce pentru ea simțesc!...

Petru V. Grigoriu.

Suvenir și notițe de călătorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Urmare.)

— Numai de-oi căpēta, s'au cam cumpērat tôte, un-gurii se înbulzesc cât n'ai crede.

Și în adevēr abiă am căpētat un parterre.

Atunci am avut prima ocăsiune sé admir talentul acestui mare artist român. Inse aș fi dorit a-l mai vedé odată după 10 ani, ca sé fac asemēnare între atunci și acuma.

Petreceera mea aci a avut efectele cele mai bine-făcătōre. Apa marină a influințat de minune bine. Eram mēreu vesel... Dar cu cât se apropiā momen-tul despărțirei și plecării mele, deviniam mai reu dis-pus și mai tăcut. În cēsul despărțirei dela amicul meu Drăgescu, unde am petrecut atâte dīle fericite și de cătră care am fost primit cu atata dragoste, eram atāt de emoționat, incăt darul graiului se pārea că voieșce a me părăsi, eram tare stāngaciu. La gară me petre-cură mai mulți prietini între cari și un brav profesor dela liceul din Ploiești, Negoescu.

Constanța, mai repețesc și la acest loc, are mare viitor. Guvernul român, ca și ori care Român, trebu-eșce sé ținā bine în vedere și sé un uite un minut insemnătatea acestui oraș atāt ca port, cât cu deose-bire ca baie de mare. Ce fericit ar fi acel moment când toți boiarii și țefi cei iubitori de distrageri plăcute ar abđice de cēsul de băi străine pr. Carlsbad, Ischl, Marienbad, Garmisch, Mehadia, Borsec, Tușnad, ș. a. și ar preferă cēsul său decă le trebuiesc băi

în munți cu aer curat și reșinos, aicea sînt Carpații. Unde ați mai frumoase, mai sănătoase și mai romantice locuri decît în Carpații noștri?! De ce sînt nu rămînă banul românesc în România și la Români, de ce sînt ridice Românii cu banii lor băi și orașe străine? Pentru ca sînt fie în loc de mulțumire și insultați precum s'a întemplat acêsta de repetite ori? Teoriile economiei naționale comandă ca fie-care bun cetățan sînt lucreze într'acolo cu banii românești sînt rămînă în țeră.

Dar apoi și din alte vederi, din vederi ale economiei fie-cărui om. Ce rațiune este d'a cheltui 3—4 mii de franci la băi străine, pe cînd în Constanța un om pôte eși cu o cheltuielă de 3—4 sute de franci la lună, ma chiar și mai cu puțin cu 220—250 franci la lună.

O dorință aș mai avé sînt spun la acest loc, apoi terminéz cu acest capitol.

Starea Dobrogei pînă la predarea ei României se vede, că nu a favorit jidanilor a se colonisă precum s'a întemplat acêsta d. e. în România și cu deosebire în Moldova. În întreaga Dobrogea nu se vor fi aflând decît cam o mie de ovrei. După ce a devenit Dobrogea în mînile Românilor, după ce constituțiunea României este una din cele mai liberale, me tem că în scurtă vreme va fi inundată astfel de acești ômeni-parasiti, încât va fi a doua Moldova, de nu chiar o Galție. Guvernul deci ar trebui sînt fie cu multă băgare de semă, cu multă rigóre. Guvernul trebuie sînt iee tôte mîsurile cele mai energice contra impoporării Dobrogei cu fii de a lui Israel.

Vntorul Dobrogei este condiționat ca sînt nu se permită ovreilor a se incubă aci.

XXXVII.

Cînd am sosit la Cernavoda, eră prè de vreme, mai aveam sînt așteptam pînă la sosirea vaporului aproape un cés. Acest timp l'am folosit pentru a-mi înmulți cunoștințele, cu mai multe persoane; cu căpitanul de port al Lloydului austriac, Lalescu, român bănașan, cu alt funcționar tot dela Lloyd, Encescu și cu mai mulți oficiali garnisonați aci. Cu acești domni am petrecut acel timp în mod fôrte plăcut. Vaporul pe care am imbarcat eră tot acela cu care am venit dela Cernavoda, „Szechenyi“, și tot acel căpitan de vapor carele își esprimă bucuria cînd me primi în vapor.

Cînd a plecat vaporul dela Cernavoda, eră sêra târziu, care impregiurare me lipsi de plăcerea de a vedé ținutul pe ambele maluri ale Dunărei. Dela Cernavoda pînă la Brăila am avut o singură stație la „Hirsova“, un orașel mic de vr'o 2500 locuitori, carele a fost martore la multe lupte între Turci și Ruși și unde și astăzi se mai află niște ruine, ca remășiță tristă de pe un timp străvechiu cînd Hirsova eră o însemnată fortăreță. Însă, ca și Cernavoda, pôte sînt aibă viitor frumos, avënd o poziție favorităre, cu deosebire pentru comerțiu.

După ce am trecut dela Hirsova, nópnea intinse un vël atât de des, încât abia puteam vedé țermurii Dunărei. Eram obosit. M'am scoborit de pe acoperiș. Cele ce am petrecut pînă dimineța nu vi-le povestesc, pentru că tôte sînt visuri, unele mai frumoase decît altele.

Cînd m'am sînt pe acoperiș în dimineța dela 1 august, nu mai eram depărte de Brăila. O mulțime de catarge și catargele dela diferitele vasă ce se vedeau în portul Brailei, ne anunță acêsta. În societatea unui d. St. B. profesor la Bărlad, cu care am făcut cunoștință încă pe celele dela Constanța la Cernavoda, am tras la otel Hugo.

Me va iertă iubitul cetitor, decă înainte de a-

continúa povestea, voi vorbi ceva mai pe larg despre Brăila.

Brăila este, după numărul poporațiunii, al patralea oraș din România. Are la 42,000 locuitori. Ier după aranjament și frumșete îl putem pune îndată după București. Brăila este un oraș comercial de ordinul prim și este rivală cu Galați. Este situată pe un platou de 25—30 m. peste nivelul Dunărei. Stradele sînt frumoșe și largi, asemenea piațele. Dintre piațe cea mai frumoșă este a St. Michail în centrul orașului. Acêsta piață are formă de patrat și un parc frumos în centrul căruia se află biserica St. Mihail.

Interesant este cumcã tôte stradele din Brăila sînt lungi dela 1000 m. pînă la 3200 metri și în linie ôblă, ier piațele în figuri geometrice de pătrat, oblong, Hexagon, semicerc, spațioșe și cu plantațiuni. Are 12 biserici dintre cari 7 românești și anume: bis. St. Michaila zidită pe ruinele unei gemie (moșee) de ducele Mihail, biserica St. Nicolai, a St. Spiridon, a St. Petru, a St. Constantin, a St. George și a St. Marie. O biserică grecescă, una rom. cat., una evangelică, o sinagogă și o biserică lipovană în care se predică ruseșce.

Are vre-o 14 piațe publice și o grădină publică fôrte frumoșă în forma unui triunghi de vre-o 300 de metri în lungime, care în sêrbători cu deosebire este indesață de public.

Brăila este reședința prefecturei județului, a sub-prefecturei, a tribunalului judecătoreșce. Are o școlă primarie de băieți și una de fete, un gimnasiu, mai multe pensionate pentru copii și copile; o stațiune meteorologică sub conducerea d. Dr. Hepites; 2 tipografii; o capitanie de port; o gară de fer; o poștă centrală; mai multe oteluri și o mulțime de cafenele. Are tîrg în tôte sâmbăta și în 6 Decembre tîrg mare (bâlcu).

În vechime a fost cetate veche. La 1475 Ștefan cel mare tăbêrând asupra lui Rad, Domnul Valachiei, a ajuns la Brăila și a aprinsu-o. La 1573 Ion Domnul Moldovei o lovi cu furie și ucise pe toți Turcii din ea. La 1659 Mircea Domnul Valachiei o arse pentru a alunga pe Turci din ea. Pînă la 1828 a fost stăpânită de Turci, cînd Rusii și Românii au luat-o cu asalt derimându-i zidurile prin esplosiuni cu mine. În memoria bătăliei din acest an ducele Michail a redicat un monument fôrte frumos carele se păstrează cu multă îngrijire.

De și Brăila a suferit mult prin rebelurile orientale, la cari totdeuna a fost în cale, a făcut progrese mari. Cine a vîdut Brăila înainte cu 25—30 de ani, va admiră progresul ce a făcut, va sta a nu o recunoșce. Ietă ce scrie Patric O'Brien, un jurnalist irlandez, corespondinte la o foie englesă în a 1853, cînd eră resoiul de Crimea.

„Așă numitul oraș Brăila eră un șes mare arenos, pe care erau imprășciate ici și colea câte o casă. Pe malul riului se află un lung șir de prevălii și magaziniuri... Afară de deșert n'am vîdut nicăiri un loc așă umplut cu [pulbere]*. Se pôte, că acêsta icônă este încâtva esagerată, dară cu tôte aceste ne procuréză o idee despre starea Brăilei de atunci. Ce diferință mare între Brăila de atunci și între cea de acuma! Atunci o pustie, acum un oraș în cel mai frumos stil occidental, cu case frumoșe, strade lungi și largi, impodobite cu arbori, pavate cu petri cubice. Casăle sînt de regulă numai cu un etagiu, și numai puține cu 2 și 3 etage. Causele sînt tot acele ce sînt și la București.

Interesantă este așă numita „baltă“ ce se află din jos de Brăila și se estinde pînă la gura Seretului în o lungime de 12 chilom. și de o lățime la unele locuri pînă la 8 chilometri. Acêsta în adevêr merită numirca

Henke, Rumänien, Otto Wiegand Leipzig 1877.

ce i-s'a dat, deoarece este foarte avută în belți, ape stagnante și foarte tare espusă la inundările Dunării, peste al cărei nivel numai puțin se ridică. Acest teritoriu mai întreg este acoperit cu trestie. Cu alte plante nu se poate cultiva. Din acesta cauză comunicațiunile cu Galați trebuie să se facă un ocol foarte mare, deoarece construirea lor paralel cu Dunărea este imposibilă. Când s'ar pute construi drumul de fer dealungul Dunării, s'ar câștiga la $\frac{2}{3}$ din lungimea lui.

XXXVIII.

Despre petrecerea mea la Brăila puține am de povestit, pentru că îndată în ziua 1-a am și călătorit la Măcin, unde șciam cumcă se află o vegetațiune frumoasă, unde renumitul botanic Victor de Janca a descoperit mai multe plante nouă.

Timpu ce l'am petrecut aci, l'am folosit pentru a cunoșce Brăila mai de aproape la ce mi-au dat mult ajutor amicii mei, I. Rusu funcționar de poștă și E. Sidor inginer la calea ferată. Timpu eră favoritor însă o căldură tropicală.

La Măcin am petrecut 2 zile în cari am recoltat plante pe malul canalului Măcin, cât și pe un platou ce se află în dosul orașelului Măcin și pe cotele muntelui ce se ridică spre ost dela Măcin spre Greci.

Măcinul este un oraș plin de viitor. Situațiunea lui în fața Brăilei și vecinătatea cu Galații va contribui și mai mult la înflorirea lui. Astăzi are o poporăciune de vr'o 4000 între cari majoritatea o fac Români. Măcinul este aședat pe cota unui platou în apropierea canalului numit a Măcinului. Acest orașel a avut mare însemnătate în resboiurile orientale. Pentru Turci eră unul din cele mai însemnate puncte strategice. Canalul Măcin este un braț al Dunării mai așă de mare ca și fluviul principal ce se ramnifică din jos de Hirsova respective la Gura Jalomiței și se împreună cu matricea (matca) din jos de Brăila. Atât Măcinul cât și canalul acesta au jucat un rol însemnat în resboiul din 1877—78.

Cel d'antăiu tun ce a sunat între armata rusescă și cea turcescă a fost la Brăila și Măcin, în 22 aprilie v. 10 césuri dimineața, când cetățenii Brăilei s'au tređit dintr'una cu 5 giulele în mijlocul orașului, după cari au urmat o mulțime altele.

Cel d'antăiu corp de armată rusescă ce a trecut Dunărea a trecut pe la Brăila și Galați sub conducerea generalului Zimmermann, după care a urmat îndată ocuparea Dobrogei și retragerea tuturor trupelor turcesci.

Trecerea s'a făcut pe la Podbași în 23 iunie.

Terburile Dunării la Brăila eră apêrat de 4 baterii artilerie rusescă, 2 din sus și 2 din jos de Brăila. Afară de aceste mai eră închisă Dunărea din sus și din jos de Brăila, precum și gura canalului Măcin prin așă numitele torpile defensive.

În canalul Măcin s'a întemplat cufundarea a 2 monitoare turcesci: Lutfi-Djelil și Hefsi-Rahman, cel d'antăiu prin un proiectil de tun, ier al doilea prin o torpilă ofensivă.

Cred cumcă cetitorului voui face o plăcere decât la acest loc voui face o descriere mai largă despre aceste evenimente și respective voui reproduce acele descrieri din Resbelul orientale ilustrat.

Evenimentul cel mai însemnat și mai îngrozitor la începutul acestui resbel s'a întimplat la 11. n. Bateriile n. VI și VII. ce erau postate la partea sudică a Brăilei au observat încă înainte de amedi manevrând 3 năi de resbel între Măcin și Ghecet. La bateria ce

eră postată la nordul Brăilei, n. II., se află generalul comandante din Brăila Satoff și conelul Strukoff pentru a observă mișcările acelor năi. Pe la 2 ore se opriră 2 din aceste năi în canalul Măcin la distanță de 3000—3500 de pași între cari monitorul Lutfi Djelil comandat de Nehil Bey cu 5 tunuri, 200 soldați și 13 oficiri, cel mai mare vas din întregă flotila turcescă de pe Dunăre.

Precis la 2 ore se deschise focul de cătră bateria n. II. după care îndată a urmat și de cătră bateria n. I. Monitorul L. D. a remas nemisecat, vasul mai mic se trase spre malul drept. Canonada a durat $\frac{3}{4}$ de ceas, fără ca monitorul să respundă prin vreo descărătură. În fine căđu un proiectil rusesc între catargiurile vaporului.

Monitorul însă remase nemisecat. După câteva minute se vede plecând dela monitor o barcă cu 8 luntrași între cari s'a aflat și admiralul Biyuc pașa, cari au dispărut între tufișurile de salce dela lacul Măcin.

Canonada se continuă. Deodată se zări eșind din monitor un fum ce se tot îngroșă. Cărând să născu o flacără ce se innalță spre ceriu ca din un vulcan. În cărând totul se invălu în un fum gros carele se ridică deasupra Balcanului și se amestecă cu norii. Se auđi o pocnitură surdă. Urmă o detunătură grozavă prin aer. Pământul se cutremură, însă monitorul nu se vedea.

Monitorul se cufundase de tot, cu tot ce eră pe densul. Numai vârful catargului se mai vedea plutind pe apă. Fusese lovit de un granat și de o bombă în partea cea mai vulnerabilă adeca prin hornet în mașină și de aci în camera de pulvere care implută fiind de proiectile și de pulvere, s'a aprins și a produs esplosiunea și nimicirea totală a monitorului.

După acesta îngrozitoare catastrofă celelalte 2 vasă o apucară la sănătosa fără a se cugelă ca să scape vre-o vieță omenescă, ceea ce o putea face decât inarborau o flamură albă. Ajutorul generalului rusesc Sotoff sosi pré târđiu, n'a putut mântui decât un singur rănit.

Al 2 eveniment a fost aruncarea în aer a vasului cuirasat (corveta) Hefsi-Rahman, carele pe scurt s'a întemplat în modul următor:

În sêra de 13 spre 14 maiu s'a observat din Brăila cumcă monitorul cel mai mare din cele 3 vasă turcesci începă să se încăldască, ceea ce făcū a se crede cumcă monitoarele turcesci sânt decise se dêrime Brăila.

Majorul român Murgescu ce eră atașat pe lângă comandantele marinei rusesci. concepuse planul încă de mult cu oficirii de marină ruși, locotenenții Dubașoff, Șistakoff și Petrow de a atăcă monitoarele turcesci din fața Brăilei.

În 12/24, acești oficieri ș'au făcut planul și pregătirile pentru atac pe canoniera română Fulgerul, în urma cărora espediția trebuia să se compună din 4 șalupe cu vapor armate fie-care cu câte 2 torpile de atac. Doue din aceste șalupe trebuiau să atace cele 2 bastimente cuirasate, ier celelalte 2 să fie de rezervă, adeca să mērgă în cas de neishândă a unei șalupe, ca să atace, seu să dee ajutor șalupelor de atac în cas de nenorocire. Ordinea de atac eră astfel. Șalupa română Rîndunica condusă de majorul Murgescu și locot. Dubașoff cu 10 marinari rusi eră prima șalupă de atac în contra monitorului cuirasat turc. Șalupa rusă Xenia condusă de locot. Șestakoff și Petrow cu alți 10 marinari turci eră ataca canoniera cuirasată. Celelalte 2 șalupe turcesci Albatos și Gighet conduse de aspiranții Piersoni și Galle cu câte 8 marinari remase la rezervă.

Prima atacatură s'a făcut în sêra dela 12/24 la

* Resbelul orientat ilustrat de dr. A. P. Alexi și M. Pop p. 395—396, 403—406.

10 césuri cu tóte 4 șalupele. Mărinarii intrară în ordinea amintită în canalul Măcin pe la Ghecet. Se mișcau cu multă atențiune și fôrte încet, căci aceste șalupe nu erau anume construite pentru portare de torpile și făceau mare șgomot când mergeau iute. Abiă după 4 césuri ajunse a puté vedé bastimentele turcești. „Rândunica“ se află numai la depărtare de 2 metri când capétă informațiunea cumcă mașina la o șalupă nu merge bine, deci trebuiră a se rentôrce și a amână expediția pe a dóua séră.

În séra de 13, observându-se pregătirile acestor bastimente și după ce s'au esaminat bine șalupele, la staruința maj. Murgescu s'a decis atacarea înainte de a se prinde de veste.

Pe la 12 césuri Rândunica plutiă în fruntea celorlalte șalupe în canalul Măcinului. Ceriul se limpedise de nori, cu tóte că seninul nu mulțumiă pe expediționari, ei înaintară hotărâți. Mai eră un kilometru până la monitorul turcesc, când sentinela inimică dede alarmă. Turcii apucară armele din tóte 3 bastimentele și cu un șgomot nedescrictiver descărcară o plóie de glónte asupra expediției.

„Rândunica“ la prima giulea se repeđi cu iutéla cea mai mare ce puté sê i-o dee mașina, prin plóia de glónte, spre monitor (eră 2 césuri 45 m.) și lovindul cu torpila, i lovi pánțele de începú sê se cu-funde.

Șalupa românescă condusă de Murgescu, isbutise a sfărma monitorul, dar un pericol amenințator se redică asupra ei. În momentul isbirii se redică în sus o columnă gigantică de apă mestecată cu sfărământuri din monitor și căđú copleșitor asupra Rândunicei. Șalupa încărcată cu apă își perdea echilibrul.

Murgescu vedénd periculul se repeđi la cărmă la prova șalupei și încurăgiă pe mateloți la scóterea apei, după aceea se duse la mașină și puse în funcțiune robinetul pompei. Astfel grațiă sângelui rece al majorului român, șalupa începú sê-și dobândescă echilibrul mergénd cu mașina înapoi prin plóia de proiectile aruncate de pe celelalte bastimente turcești.

A dóua șalupă, Xenia, vedénd, că e cu neputință de a mai atacă canoniera, pentru care eră destinată, din cauza focurilor artileriei și infanteriei turcești, se păzi și dênșă asupra monitorului și-i dede o lovitură de grație. Cele dóue șalupe dela rezervă remaseră în urmă.

Murgescu asécărându-se despre starea Rândunicei așteptă sosirea celorlalte 3 și pe la 4 césuri deminéta plecără în dèrept.

Turcii de pe vaporul Arcadion aruncară neincetat proiectilele și se încercau a o deoancoră pentru a urmări șalupele.

Expediția se rentôrse fericită fără a fi perdut vre-un om și conducătorii fură primiți cu entusiasm de comandantele general al Rusiei și sêrbătoriți de statul major rusesc.

Meritele superióre ale maj. Murgescu și curagiul seu fură oficial recunoscute de Ruși; actul seu fu pus în ordinul de đi la tótă armata.

Aceste dóue monitóre au ramas înecate la fundul canalului. Abiă în véra anului 1880, chiar pe timpul când am trecut eu la Măcin, se pescuiau aceste monitóre fiind favoriți de împregiurarea, căci nivelul apei scăđuse fôrte însêmnat încât o parte eră la luciul apei.

(Va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Obiceiuri chineze.

Originalitatea obiceiurilor chineze oferă varietăți infinite. Este o mină ne secată de suprinderi. În China

rescriptele imperiale sânt scrise cu cernélă și sânt lucruri sacre. Acest us a cernelelor roșie pentru actele oficiale este unicamente rezervat imperatorului afară de rari escepțiuni. Rescriptele séu simplele acte semnate de Fiul Cerului (așa se numește imperatorul Chinei) au avut tot-dé-una o valóre ne apreciabilă în Imperiul Ceresc.

Mai înainte imperatorii chinesi nici nu luau ostenéla de a sêmna. Ei se mărginiau a-și muia degetul arétător și cel scurt în cernélă roșiă și aplicau degetele pe hârtie. Ei se ștergêu de hainele lor, cum fac școlarii ce-și murdăresc degetele de cernélă. Înnałții mandarini, membrii marelui consiliu, asemenea luaseră obiceiul de a sêmna cu degetele. Cu degetul arétător muiat în cernélă roșiă, făceau o pétă pe actele ce li se supuneau. Unii mari funcționari făceau mai mult: ei își muiau palma întregă într'un vas cu lichid roș și o turnau pe actele oficiale. Acest us afară de aceste a fost practicat de toți suveranii Orientului.

Pasiunea Chinesilor pentru autografele suveranului seu, a mandarinilor este fôrte mare. Ambasadorul lui Ludovic XIV, trimis pe lângă Kang-Hi cu presente, se duse într'o deminéta la palat spre a se informă de sănétatea împérorului. Oficierii corónei i aduseră un mic petec de hârtie patrat pe care eră scris cu cernélă roșiă: „Eu sânt bine!“ Mai multe personagie chineze au oferit până la o mie livre spre a posedá acel prețios autograf.

În lipsă de autografe imperiale, amatorii scriu pe eventaliile lor semnătura roșiă imperială. Se șcie că eventaliul este o parte integrantă a costumului național chinez. Fie frig séu cald, plóie séu ninsóre, ori ce Chinez cum trebuie ține eventaliul în mână la vizitele de ceremonie. Cea mai mare satisfacere pentru posesorul eventaliului este de a aréta întrevorbitorilor sei câteva cuvinte scrise pe eventail de o mână augustă seu ilustră. Afară de aceste Chinesii profeséză pentru ori ce autografe în genere o stimă nemésurată. Cadoul ce fie ce Chinez ține ca o glorie de, a oferi este autograful seu.

Inriurirea tutunului asupra dinților.

Într'una din cele din urmă înrtuniri ale societății odontologice din Marea Britania, dl Hepburn a comunicat un memoriu privitor la inriurirea ce are tutunul asupra dinților.

Dênșul consideră acțiunea nicotinei ca folositoare și fumul tutunului ca puténd opri alterările corupétóre ale găunoșiei în cavitățile dinților; înclină asemenea a crede că negrul depus pe dinții fumătorilor inconșigibili e format dintr'un cărbune care în general se depune chiar pe locul unde apare mai adesea găunoșirea dinților și pe care de obicei nu se atinge cu peria de dinți.

Când cineva caută a rădică acest strat cu un instrument ad hoc, recunóșce lesne în smalțul corupt, astfel scos, presința pulberii de tutun.

Că tutunul a contribuit în parte la acésta găunoșire a dinților nu putem tăgădui, dar credem că acésta provine mai mult din obiceiul ce au unii fumători de a (machoner) țigările, și în acest cas, acțiunea nicotinei devine fôrte slabă.

Experiența celorlalti oratori a venit sê conforme opiniunea dlui Hepburn; dl Oakley Coles totuși atribue găunoșirea smalțului schimbărilor de temperatură, pe când dl Arthur Underwood susține că fumul are o inriurire rea asupra gingeilor și asupra nutrițiunii dinților.

L. C. R.

D i n B o r s e c .

Cred, că lumea mare va dori, să știe ceva despre Borsec, și cu deosebire stimabilele cetitóre.

Făcând un drum în comunele românești din marginea Moldovei, la reintórcere având a trece chiar prin Borsec, m'am oprit o nópte și o ȓi.

Sesonul e deschis, óspeții curg din lumea largă și plăcerile îmbetă o lume.

În aceste ȓile, Borsecul îți apare ca și în presera unui bal.

Amicul și amica, cu cari încă ieri ai petrecut împreună, aȓi nu-i mai poți cunoșce, pare că nu numai vestmintele, dar și fața li-i schimbată.

Aici întâlnesc o amică, me salută de binevenire, eu o privesc uimit.

Ieri eră încă pãrlită de raȓele sórelui dela tãră, și aȓi e albă și transformată de nu ó mai cunoști.

„Afurisită vietă” — am exclamat inaintând gânditor spre isvorul Kossuth, printre aleiuri îmbetătóre și printre braȓi umbroși.

Cum nu aș fi dorit să petrec vre-o sãptemãnă între aceste frumuseți, dar drumul meu încă e departe și trebuie să pornesc.

Kossuth-kut e posiȓia cea mai frumoșă și mai retrasă, deci de cãrari se pierd printre braȓi, și unde și unde afli câte un scaun, ori o pagiște invitátóre la un moment de repaus.

Aici cãntă musica demineta, aici se întâlnesc cu deosebire óspeții, aici... dar destul atãta.

Eră cam la 7 óre sãra, și eram singur și perdut în gânduri.

Departe se audia cãntecul unei paserele, și în giurul meu sborau momentele cele mai dulci din vietă, când Dumneȓeu și lumea promițendu-mi ceriul, m'au făcut să doresc visuri morganice.

Colo dupã stãnci se audia bucinul, poeticul bucin. pãstorul chiamă la tãrlă boii rãtãciți prin poieni — și versul lui clatină munții și alergă departe-departe.

Oh! — mi-am ȓis, — ori și unde ar merge omul în lume, și ori de ce plăceri și frumuseți se fie incungiuat, el nu póte să uite, și iubeșce a nu-și uită de ȓilele frumoșe.

Suveniri, suveniri! de ce durați voi mai mult decât o clipă?!

Dar eu scriu cu totul altceva de ce mi-am propus, cer scusele gentilelor cetitóre, póte că bine știu și domnia lor cât e dorul de tãlhariu!

România e binișor represintată în Borsec, durece că dupã atãți ani de încercare, se mai află boeri cari buna óră ca príncipele C., numai pentru hrană și cuartir plãtesc 500 fl. v. a. pe 2 luni în otelul Melik.

Ei! și apoi bẽtrãni din aceste pãrți spun, că au fost sesonuri, în cari au ramas în Borsec dela boeri și câte 50—60 mii de galbeni.

Romãni Transilvaneni cam merg pe la Sãn-George și bine și fac, trebuie incungiuarate acele bãi, unde vietă e romãnescă, unde petrecerile sũnt inocente și de unde omul póte să ducă suveniri dulci și neuitate.

V. B. M.

Dela bãile Mehadieci.

În 21 l. c. a sosit aici un mare caravan de lite-rați și artiști magiari.

Erau încă sub impresiunea buneii, ba putem ȓice galantei și cavalereseii primiri din Turnu-Severin.

Aci furé întimpinați la pragul parcului de comitetul arangiator, în frunte cu directorul bãilor. Acest din urmă li-a ținut un scurt discurs de binevenire. A respuns Urvãry, mulțãmind și intonând dorința lor d'a puté aci continuă fraternisarea magiario-romãnã inauguratã în România, respective d'a revangia pe romãni de simpatiele ce li-au manifestat.

Dupã acesta a binevenat în limba magiara dr. Csabatary (armean din Transilvania) pe delegatiunea romãnã represintată prin cãpitani d'artilerie Drãgoescu și Alexandrescu. Oratorul a terminat cu: „Trãiescã România, trãiescã regele ei Carol și guvernul romãn!” Acestuia i-a respuns Drãgoescu în termini aleși, mulțãmind de urãrile fãcute.

La 4 óre a fost un banchet de 100 de persoane în salonul de curã. Tãastele au fost: Pulszky pentru împãratul și regele Francisc Iosif, ca cel mai mare mecenate al literaturii și artișilor din Ungaria, pentru regina și pentru moștenitorul tronului. Apoi subst. de comite supr. Pattyansky pentru literati și artiștii magiari. Advocatul Tintorescu din Turnu-Severin în limba francesã pentru durabilitatea înfrãtirii romãne-magiare. Eródy franțuzeșce pentru prosperarea Romãniei. Kovács adv. din Budapesta pentru eterna aliare a magiariilor cu bravii învingãtori dela Plevna. Acest toast l'a repetat în limba romãnã Weisz redactorul „Resboiului”. Radulescu adv. din Pitești pentru aliare a romãnã-magiara contra dușmanului comun.

La sfãșitul meseii fie-care óspe ș-a plãtit socotela. În Turnu-Severin guvernul și municipiul a plãtit mеса, spesind 5000 de franci.

Sera a fost mare concert și bal. La concert au figurat ca debutanți: Feleky cu o declamațiune ocașionalã, Mme Feleky cu o declamațiune elegicã, Odry bariton-bas, Maletzky bariton-tenor, dna Saxlehner contra-alto și dna Maletzky sopranã, toți membri teatrului național din Budapesta, au cãntat. Siposs a cãntat la pian, Kristinkovich și Petyko duet în violin și pian. În fine Solymossy au cãntat câteva cuplete comico-satirice ungreșci și romãneșci. Sala n'a fost decãnd e ziditã așã de îndesuitã de public romãn și strãin. Ungurii au dus suveniri fórte plãcute. Nu știu cum vor fi lãsat pe romãni.

Bãile sũnt pline de óspeți. A ajuns cifra de 3000. Camere nu se mai capetã decãt decã se prenumerã. Între óspeți aci se aflã generalul Calinescu, Racovița fostul ministru. Ambasadorii Germaniei și al Belgiei, príncipesa Scarlat Ghica. Se așteptã să sosescã ministrul Chițu și alte notabilitãți.

Resultatul înfrãtirii este, că cel puțin în sesonul acesta nu sũnt frecãri internaționale, de aceea cetitórilor cari iubesc chronicele scãndalóșe și sensaționale, nu le pot servi cu amenunte de dueluri etc.

Sã spereze în anii viitori!

Balneofil.

E c h o .

Cãnd Mayerbeer a murit, compositorul Ioachim Raff, care locuia atunci la Paris, fãcũ un marș funebru, pe care merse sã-l cãnte la Passy inaintea lui Rossini.

— E bine, cum ȓi se pare? — întrebã Raff pe Rossini care tãcea și cugetã.

— Scumpul meu, — respunde mãestrul, — cred că ar fi fost mai bine sã fi murit dta și Mayerbeer sã-ȓi fi compus marșul.

*

Domnul I. are un croitor nesuferit când este vorba de parale. Este un creditor neîndurat.

Într-o zi, tocmai când dl I se dădea jos din pat, croitorul se ivește:

— Dă-mi paralele ce-mi datorești.

— N'am.

— Lasă, că am să te fac eu să găsești, — i răspunde croitorul amenințându-l.

— Apoi acesta vreau și eu.

*

O soție cerea divorțul la tribunal.

— Cu toate aceste bărbatul d-tale te-a iubit.

— Asta așa este, d-le președinte, numai lucrurile s'au schimbat. Înainte, când me vedea, inima-i bătea; astăzi bastonul a înlocuit inima.

*

Ion, servitorul dlui A., și-a pierdut nevêsta, de sînt trei luni, și din cauza mâhnirei petrece toată ziua în cărciumă.

Ieri, stăpânul seu îl întrebă:

— Ia ascultă, pentru ce, de când ai rămas văduv, nu mai ești din cărciumă?

— Pentru ca să me mîngăi, d-le.

— Ei, și cât are să ție aceasta?

— Oh, d-le, sînt nemîngăiat.

*

Un vizitîu care vedea cum i crește pînțelele din ȳ în ȳ, se otărește a consulta un medic:

— Ai pute să-mi spui ce am în burtă?

— Deu, — răspunde medicul, după ce observă și ascultă pe bolnav, — ai puțină hidropisie.

— Ce este asta?

— Aceasta însemnă, că ai apă în burtă.

— Peste puțină, — strigă vizitîiul; — apoi după ce se gândi puțin:

— N'am bîut nici odată! Afurisitul de cărciumar m'a înșelat!

Măriora.

— La ilustrațiunea de pe pag. 349. —

Un cap de studiu. Un ideal poetic al unui pictor. I-a dat numele „Măriora”. Dôră a fost înamorat de cutare Mărioră. Fantasie sêu realitate, pictorul a avut gust bun.

Literatura si arte.

Poveștile Peleșului, noua scriere de Carmen Sylva au fost traduse în englezește de d-na Mawer, soția medicului cu acest nume. Acesta traducțiune, scrie „Bin. Publ.”, s'a pus sub presă și va apăre în curînd.

Reuniunea rom. de muzică și cânt din Lugos de curînd a represintat operele comice „Javotte” și „Micul principe” cu text românesc. Dintre diletanți, damele Elena Radulescu, Sofia Pavel, Emilia Bordan, Sofia Florescu și Letiția Georgiu, au fost mult aplaudate. Acesta notiță o scotem din ȳarele străine, căci între tinerii din Lugos, de sigur foarte ocupați, nu s'a găsit nîmene carele să ne fi scris și noue vr'un raport.

Nr. 4 al „Școlii Practice”, redactată de dl Vasile Petri în Năsêud, conține următoarele materii: Plan de lecțiuni pentru școlile elementare românești, continuare, de V. Petri; Grădina școlii; Tractarea Abcedarului; Examenul de veră dela școla normală din Năsêud; Ortografia Academiei Române.

Operă națională. „Românul” află, că d. Serghiade a intrat în negociați la Milano cu un musicant celebru pentru compunerea unei opere naționale în două acte. Se spune, că acesta operă, intitulată „Haiducul,” va fi

represintată în stagiunea viitoare și că autorul în persoană va merge să conducă execuțiunea operii sale.

Flori de pe Carpați. Așa ș-a intitulat dl Zaharie Antinescu un volum de poezii, ce a scos de sub tipar ȳilele trecute la Ploești. Înainte cu câțiva ani autorul a scris mult și în fôia noastră, de aceea cetitorii noștri îl cunosc bine. Cartea e înzestrată cu portretul autorului. Prețul unui exemplar 3 lei.

Gramatica Grêcă de Doctor G. Zoto a eșit de sub tipar la București. Partea I. Etimologia a II. edițiune cu numeroase adaose, prețul 3 lei. Partea II. Sintaxa (sub presă.) Cartea de citire grêcă partea II. cu un vocabular greco-român, cu aprobarea onor. minister al cultelor din România.

ȳiaristic. „Scaiu” se numește un nou ȳiar umoristic, care a apărut la București în săptămăna trecută, promițînd a eși la ȳile mari. Ietă o glumă din acesta fôie: „Evenimentul cel mai însemnat al săptămănei și care dă mult de vorbit croniceii scandalôse a societății acțiionarilor vieții românești, este actul de berbantlăc comis, acum la vreme de bătrănețe, de primul nostru ministru: a lăsat d-lui pe Florica și s'a dus la Constanța.” Drept deslucire, adaugem, că Florica este via dlui Ioan Brătian, unde are obiceiul a petrece de altă-dată.

Ce e nou?

Șciri personale. Dl Gr. G. Cantacuzino se numește director general al teatrelor din România în locul dlui C. Cornescu demisionat. — Dl Vasilie Pop a deschis cancelărie advocațială în Aradul nou, comitatul Timișorii. — Dl Absolon Todea a început a fungă ca avocat în Cămpeni.

Adunarea din Sighetul Marmăției a Societății pentru fond de teatru român, precum anunciarăm, se va ține în ȳilele de 7 și 8 august st. n. și are să fie foarte numerosă. La acesta, afară de românii din Marămuș, vor participa și cei din Ugocia și Bereg, cari n'au mai luat parte la nici o adunare românească. Afară de aceste comitate, Sătmărul, Chiorul și Năsêudul încă vor da un contingent mare. Va fi dară o adunare foarte interesantă și de mare însemnătate.

Bal la Beclên. La 16 l. c. s'a ținut în comuna Beclên un bal românesc în favoarea școlii gr. cat. elementar de acolo. A participat inteligența din loc și giur, cu prevalență junimea studioasă academică, împreună cu o cunună mândră, compusă din cele mai alese floricele. Dintre aceste am cunoscut pe următoarele domnișore: Maria Tecariu din Beclên, Lucreția Oltên din Ciceu-Cristur, sororile Lup din Gherla, Marta Mureșan din Șirég, Ana Precup din Nimigia, Emilia Mureșan din Sesarma, Rafila Chifa din Brasfaleu, Lucreția Fagarașan din Teure, Irina Oprea din Chiuza, sororile Mureșan din Săn-Margita, Aurelia Deac din Ilisua, Mariți Lupan din Blaș, Berta Boga din Năsêud, Mureșan din S.-Odorheiu, ultimele în costume naționale. Începutul s'a anunțat de pe balcon cu mersul dela „Plevna”. Șirul jocurilor s'a început cu „Someșana”. „Romana” arangiată prin dnii: Sever Mureșan, studinte la pictură în München și Iuliu Moșiil academei tehnic la Viena, ambii Năsêudeni, se danță cu animositate și fu privită cu atențiune încordată, mai ales de publicul neromân. Quadrillul fu arangiat prin dnii Augustin Plaiian, Malin și Alimpiu Pop Retég, ambii teologi absoluti de Gherla. „Romanul” joc călușesc s'a executat cu succes escelent de dnii Ioan Botên, Ioan Ciurderén, Gavril Petri, Demian Pop, Vasiliu Rebrên, Pompeiu Făgărașan, Ioan Avram Maier. Resultatul material a fost următorul: Vinit 99 fl. spese 45 fl., deci venitul curat fu 54 fl. Observez, că dl conte Carol Bethlen a dat la dispozițiune gratuit sala de joc,

pentru care i se exprimă mulțăminta publică. Merită recunoștință comitetul arangiator, în frunte cu zelosul învățator Simeon Moldovan, și constatător din dnii Ioan Boten, Paul Salvan, Augustin Plaian, Alimpiu Pop și Mihaiu Tecari. La despărțire ne-am dat parola de vedere la balul „Asociațiunii” în 27 august a. c. la Deș! — L. V. M.

Hymen. Dl George I. Lazariu, avocat în Pétrea-Neamț din România, duminica trecută la 23 l. c. ș-a serbat cununia în comuna Curticiu, comitatul Arad, cu domnișoara *Aurelia Bocsan*, fiica dlui Moise Bocșan, paroc și administrator protopopes.

Adunarea gen. a reuniunii femeilor române din Selagiu se va ține în Șimleul Silvaniei la 14 august, începându-se la 10 ore înainte de miezăzi, după programa următoare: I. Președinta va deschide adunarea. II. Se va citi raportul secretariului despre activitatea comitetului. III. Se va citi raportul cassaresei despre starea casei. IV. Se va esmite o comisiune de 5 membri pentru cercetarea raportelor de sub punctul II, III. V. Se va esmite o comisiune de 5 membri pentru conscrierea membrilor noi și pentru încassarea tacselor dela membrii vechi și noi. VI. Se vor face propuneri și se vor ține disertațiuni, aceste din urmă decât vor fi insinuate la comitet. VII. Desbaterea relațiilor de sub punctul II, III. VIII. Abdicând secretariul actual al Reuniunii, se va face noua alegere de secretar. IX. Statorirea terminului adunării generale viitoare. X. Însărcinarea a 3 membri cu verificarea procesului verbal al acestei adunări. XI. Președinta va închide adunarea. Se aduce la cunoștință, că cu ocaziunea adunării gen. se va ține și un bal însoțit de concert. O comisiune, sub președința Rs. D. Alimpiu Barboloviciu, are a se îngriji de toate cele trebuincioase atât cu privire la buna reusire a adunării, cât și a bălului și concertului. Subscriși în numele comitetului, venim a rogă pe toți cei interesați pentru prosperarea Reuniunii noastre, ca se binevoiesca a se infățișa în număr cât de mare, și în deosebi damele încât se pôte în îmbrăcăminte nelucsuose. Din ședința comitetului, ținută la 10 iuliu 1882. *Clara Maniu n. Coroian* președintă. *Vasilu Pop* secretar.

O mare serbare populară română se va ține în comuna Chiseteu din Bănat la 20 septembrie st. n. Atunci va serbă corul vocal al plugarilor români de acolo iubileul de 25 ani al esistenței sale, căci acest cor este cel dintâiu între toate corurile vocale plugărești. Serbându-se tot-atunci hramul bisericeii locale, numitul cor a invitat toate corurile vocale ale plugarilor români, să se infățișeze la acea serbare. Tot atunci se va arangia și o emulare în cântări între corurile cari se vor presintă și se vor împărți și premii. Pân'acuma s'au inscris trei-deci și cinci de coruri vocale plugărești române. Cine n'ar ceti cu cea mai mare bucurie acest progres în cultură al poporului nostru?!

Gimnasiul din Beiuș, precum aflăm din Raportul anual ce ni s'a trâmă, a avut în anul școlar espi-rat 16 profesori dimpreună cu directorul. Numărul studenților la începutul anului a fost 219, în cursul anului unul a murit, 22 s'a depărtat. Afară de 31, ceialalți au fost toți români, și anume 104 gr. or. și 84 gr. c. Inscrierile pentru viitorul an școlar se vor face la 30 și 31 aug. înainte de miezăzi, ier esamenale supletore seu corectore în aceleși zile după miezăzi. În prima septembrie „Veni Sancte” și la 2 septembrie se vor începe prelegerile. Cei ce se vor presintă mai târziu, nu se vor primi ca studenți ordinari.

Petrecere de veră. Junimea română din câmpia Transilvaniei va arangia la 6 august st. n. o petrecere de veră, precedată de o conferință literarie, în folosul școlii române din Tecă, unde se va ține și petrecerea.

Colecțiunea dlui Cogalnicen. Intr'unul din numerele trecute ale diarului nostru am vorbit despre faptul că statul român ar fi consimțit să cumpere colecțiunea de antichități a d-lui Michail Cogălnicenu. Monitorul oficial de Duminecă, publică incuvițarea pusă de Rege pe încheierea consiliului de ministri, prin care se deschide pe sēma ministerului de instricțiune, un credit extra-ordinar de 12,000 franci, cu care se plătescă numita colecțiune. Colecțiunea d-lui Cogălnicenu se compune din cronice și manuscrise, cari cuprind 22 diferite manuscrise prevădute anume în raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea lor.

Au murit: *Dr. cavaler Alesandru de Zota*, un distins fiu al Bucovinei, membru ordinar al Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina, membru al comitetului ei, la 18 iulie în Cernăuți. — *Constantin P. Aiudan*, protopresbiter gr. or. al Șiriei, în Cuvin la 21 iulie în etate de 38 ani.

Ghicitură de șac

de Elena Rusu.

mă	la	ce	În	ce	tern	mă	vi-
fa-	sting	Să	ea	Fă	na	pla-	nu
sîn	ba-	Să	trin	e	a-	di-	bu-
mă	me-i	în	tu-	Fe	ori	af-	'mi
ge	ru	Să	na	și	flu-	su-	mai
ce	mi-	în	ri-	ioc	la	ne	ca
al-	mă	'n	Dôm-	sîn	pa	re	Fa
la-	ne	hui	rum-	ci-	mă	Și	ci-

Se pôte deslegă după săritura calului.

Terminul de deslegare e 9 august. Ca totdeuna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. ni	Numele sântilor și sērbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Dumineca	18	30	MM. Iac și Emil.	4 22	7 50
Luni	19	31	Cuv. Macrina.	4 23	7 48
Martți	20	1	(†) <i>Pror. Ilie.</i>	4 24	7 47
Mercuri	21	2	Cuv. Simion și Ioan.	4 25	7 45
Joi	22	3	† S. Maria Magdal.	4 26	7 43
Vineri	23	4	M. Trofim.	4 27	7 42
Sâmbeta	24	5	Mța Cristina.	4 30	7 40

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollösy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.